

Bilaga 6:15 till kommunstyrelsens protokoll den 19 mars 2003, § 19

Kommunstyrelsen 2003-03-19

Ärende 18

**PM: Inrättande av oberoende
granskningskommission och att intensifiera det
fortsatta demokratiarbetet, skrivelse av Ewa
Samuelsson (kd)**

Kristina Axén Olin (m)
Sten Nordin (m)
Kristina Alvendal (m)
Ann-Katrin Åslund (fp)
Ulf Fridebäck (fp)
Ewa Samuelsson (kd)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. att uppvakta regeringen med förslag om inrättande av en särskild valinspektion som kan agera direkt vid val men även efter ett val göra noggranna analyser av misstänkta oegentligheter.
2. Därutöver anföra följande.

Efter det uppmärksamma valfusk som skett i Rinkeby i samband med budröstningen i 2002 års val är det viktigt att partierna, och då särskilt socialdemokraterna, överväger vilka konsekvenser det bör få för det egna agerandet. Valnämndens beredvillighet att stå till förfogande för att delta i överläggningar mellan partierna bör ytterligare övervägas.

Efterspelet till valet 2002 innebär dock också att de rättsvårdande myndigheterna bör se över vad som krävs för att beivra brott mot vallagen m fl lagar som är tillämpliga i samband med valfusk. Därtill kan också konstateras att det vid granskning av om ett val är rätt genomfört, det inte finns någon särskild kontrollerande myndighet i Sverige. Valmyndigheten och kommunernas valnämnder har förstås ett ansvar för att allt går rätt till, men någon inspektion som kan gå in och granska genomförande av ett val och sammanställa uppgifter som kan vara av intressen för diskussion om eventuella valfusk finns inte.

Riksdagens valprövningsnämnd tar enbart ställning vid överklagande av valet och fungerar alltså som en domstol. Nämnden kan inte ta egna initiativ till granskning av hur valet gått till. Enda möjligheten att få till stånd undersökning är misstanke i konkreta fall som då utreds av polisen. Men sådana undersökningar avser endast anmälda misstankar av t.ex. viss persons agerande.

Riksdagens valprövningsnämnd har efter valet 2002 fått ta ställning till överklagande med anledning av budröstning i Stockholm (Rinkeby). Riksdagens valprövningsnämnd har inte bedömt att utgången i Stockholms kommun- eller landstingsval skulle ha påverkats. Vallagen säger uttryckligen att omval bara kan tillämpas "om det med fog kan antas" att fuskets påverkat valutgången.

Anklagelserna fick emellertid i december 2002 valnämnden i Stockholms kommun att besluta om att samtliga 4.200 budröster skulle kontrolleras. Beslutet innebar att väljarens, budets och vittnets namnteckningar på alla budrösters ytterkuvert skulle kontrolleras. Vidare skulle förteckningar upprättas över dessa personer och över de namnteckningar som inte kunde identifieras. Detta arbete är ännu inte slutfört.

I 14 kap vallagen står det om budröstning. I 3§ finns det en "gummiregel". 3 § har följande lydelse: "Bud får vara väljarens make, sambo, barn, barnbarn, makes barn, sambos barn, fader, moder eller syskon. Bud får också den vara som yrkesmässigt eller på ett därmed likartat sätt ger väljaren vård eller på ett annat sätt brukar hjälpa väljaren i personliga angelägenheter. Den som anlitas som bud skall ha fyllt 18 år. Lag (2002:68)."

Mot bakgrund av händelserna vid valet 2002 i Stockholm bör förändringar ske främst på två punkter.

1. Vallagens formulering av vem som får budrösta ses över. Den är troligen alltför vid och bör bli föremål för revidering.
2. Införande av en speciell valinspektion som kan agera direkt vid valet men även efteråt göra noggranna analyser av misstänkta oegentligheter. Den ska inte överta polisens uppgifter utan främst ha en rapporteringsskyldighet till regering/riksdag. Syftet ska vara att ge vägledning för en relevant vallagstiftning.